

СХВАЛЕНО
педагогічною радою
КЗ «ДНЗ № 73 ВМР»
від 25.02.2025 року
(протокол № 4)

ПОЛОЖЕННЯ
про запровадження інструментів індексу інклюзії для
самооцінювання КЗ «ДНЗ № 73 ВМР»
з питань інклюзивного освітнього середовища

I. Загальні питання

1.1. Одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасної освіти в Україні є забезпечення рівних прав та можливостей в освітній сфері для всіх без будь-якої дискримінації. Вагомого значення набуває створення інклюзивного, безпечного, сприятливого для розвитку освітнього середовища, яке сприяє формуванню життєвих компетентностей, розвитку здібностей та обдарувань кожного незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, місця проживання, мови спілкування, соціального і майнового стану тощо.

1.2. Індекс інклюзії - міжнародна методика самооцінювання закладу з визначення слабких і сильних сторін навчального закладу із забезпечення якісної освіти для всіх дітей, зокрема дітей з особливими освітніми потребами, з подальшим розробленням планів розвитку навчальних закладів у напрямі інклюзивної освіти

1.3. Навчально-методичний посібник «Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад» - це добірка практичних матеріалів, спрямованих на планування дій зі створення та розвитку такого середовища, яке би сприяло повноцінній участі у грі та навчанні всіх дітей дошкільного віку.

II. Основні ідеї концепції інклюзії

2.1. Визнання рівноцінності для суспільства всіх дітей і педагогів;

2.2. Підвищення ступеня участі дітей у освітньому процесі та одночасне зменшення рівня ізоляваності частини дітей;

2.3. Зміни у освітній політиці, практиці та культурі з метою приведення їх у відповідність з різноманітними потребами дітей, які навчаються в закладі дошкільної освіти;

2.4. Подолання бар'єрів на шляху отримання якісної освіти та соціалізації всіх дітей, а не тільки дітей з інвалідністю та дітей з особливими освітніми потребами

2.5. Аналіз і вивчення спроб подолання бар'єрів і покращення доступності закладу для окремих категорій дітей. Проведення реформ і змін, спрямованих на користь усіх дітей;

- 2.6. Переконавання, що відмінності між дітьми - це ресурси, що сприяють педагогічному процесу, а не перешкоди, які необхідно долати;
- 2.7. Визнання прав дітей на отримання освіти в освітніх закладах, що розташовані за місцем проживання;
- 2.8. Покращення ситуації у закладах у цілому як для учнів, так і для педагогів;
- 2.9. Розвиток партнерських відносин між закладами і місцевими громадами;
- 2.10. Визнання того, що інклюзія в освіті — це один з аспектів інклюзії в суспільстві.

ІІІ. Структура оцінювання створення й розвитку в закладі інклюзивного навчального середовища

3.1. Підходи до створення й розвитку в закладі дошкільної освіти інклюзивного середовища розглядаються в рамках трьох взаємопов'язаних аспектів, або трьох напрямів, що відображають найважливіші шляхи покращення ситуації в даному питанні, а саме:

- 1) розвиток інклюзивної культури;
- 2) розвиток інклюзивної політики на рівні закладу (внутрішні нормативні документи);
- 3) запровадження інклюзивної практики.

3.2. Для кращого зосередження уваги на тому, що необхідно зробити для підвищення рівня повноцінної участі в освітньому процесі всіх учасників, кожний напрям ділиться на два розділи.

Напрямок А. Розвиток інклюзивної культури

Розділ А1. Створення спільноти.

Розділ А2. Розвиток інклюзивних цінностей.

Даний напрям указує на те, що розвиток інклюзивної культури в закладі дошкільної освіти сприяє створенню колективу, який поділяє ідеї співробітництва, стимулює розвиток усіх своїх учасників; колективу, в якому цінність кожного є основою спільних досягнень. Така організаційна культура створює загальні інклюзивні цінності, які поділяються та приймаються всіма членами колективу закладу, дітьми, адміністрацією та батьками/опікунами. В інклюзивній культурі ці принципи та цінності впливають як на прийняття рішення по відношенню до всієї політики дошкільної установи, так і на практику роботи з дітьми в кожній групі. Розвиток закладу стає при цьому постійним і безперервним процесом.

Напрямок Б. Розвиток інклюзивної політики на рівні закладу

(внутрішні нормативні документи)

Розділ Б1. Розвиток навчального закладу для всіх.

Розділ Б2. Організація підтримки різноманітності.

Цей напрям указує на необхідність урахування інклюзивних аспектів у всіх планах освітньої роботи та планах діяльності закладу дошкільної освіти. Принципи включення кожної дитини в освітній процес заохочують усіх членів колективу закладу та дітей брати участь у цій роботі із самого першого етапу.

Усі принципи мають зрозумілу стратегію реформування закладу дошкільної освіти в напрямі створення інклюзивного освітнього середовища. Підтримкою вважаються будь-які дії, які сприяють тому, щоб ЗДО належним чином реагував на різноманіття потреб дітей, які його відвідують. Усі види підтримки розробляються у відповідності з інклюзивними принципами й об'єднуються в загальну систему.

Напрямок В. Запровадження інклюзивної практики

Розділ В1. Управління освітнім процесом та грою.

Розділ В2. Мобілізація ресурсів.

Напрямок указує на шляхи розвитку практик гри та навчання, що відображає інклюзивну спрямованість культури та політики ЗДО. При запровадженні такої практики на заняттях і під час гри обов'язково враховуються різноманітні потреби дітей, а самі діти заохочуються до активної участі у грі й навчанні, що базується на їх власному досвіді та знаннях. Члени колективу ЗДО повинні проявляти активну зацікавленість у пошуках додаткових ресурсів, і не тільки матеріальних. Пошук ресурсів, які можна задіяти для підтримки гри, навчання й повноцінної участі кожної дитини в житті закладу, проводиться серед усіх членів колективу, батьків/опікунів і місцевих громад.

3.3. Усі напрями разом спрямовані на створення плану розвитку інклюзії закладу дошкільної освіти; запропоновані назви напрямів і розділів можна використовувати в якості заголовків розділів такого плану. Необхідно мати чітке уявлення про те, що розвиток закладу дошкільної освіти в напрямі інклюзії обов'язково повинен відбуватися в усіх цих напрямках.

IV. Інструменти оцінки створення й розвитку в закладі дошкільної освіти інклюзивного освітнього середовища

4.1. У кожному розділі кожного напрямку можуть міститись індикатори в різній кількості, наприклад, від п'яти до вісімнадцяти. Вони задають ті шляхи руху до інклюзії, з якими порівнюється поточна ситуація в ЗДО з метою виявлення пріоритетних напрямів розвитку. Кожний з індикаторів відноситься до одного з важливих аспектів діяльності закладу дошкільної освіти. У деяких випадках важливість питання - такого як національність, стать або порушення здоров'я - підкреслюється тим, що вони присутні в більшій кількості індикаторів.

4.2. Значення кожного з індикаторів роз'яснюється за допомогою відповідних запитань. Запитання, що пов'язані з індикаторами, підказують, яким чином можна детально опрацювати їх значення. Ці запитання сприяють глибокому розгляду тієї проблеми, яку виявляє даний індикатор, і допомагають виявити вже існуючі в колективі закладу знання та уявлення, що стосуються даної галузі. Запитання дозволяють точніше визначити поточну ситуацію з інклюзією та пропонують альтернативні шляхи вирішення проблем, а також можуть бути використані в якості критеріїв оцінки створення й розвитку в ЗДО інклюзивного освітнього середовища.